

Oorlogssbron van de maand

Algemeen

De geschiedenisbron van de maand is ontwikkeld om tussendoor of als start van een les uit te voeren. In principe gaat het om een korte opdracht waarbij leerlingen en wellicht ook uzelf worden geïnspireerd om met (een onderdeel van de) geschiedenis aan het werk te gaan. Maar natuurlijk kunt elk onderdeel altijd verlengen en uitbreiden. Daarbij kunt u gebruik maken van de aanvullende informatie bij deel 4 of op een van de websites: www.kampamersfoort.nl www.kampvught.nl www.kampwesterbork.nl www.indischherinneringscentrum.nl

Werkwijze

De geschiedenisbron van de maand bestaat uit een leerlingenblad en een docentenblad. Op het docentenblad staat hetzelfde als wat er op het leerlingenblad staat met daarbij mogelijke antwoorden en korte achtergrondinformatie. In deel 4 vindt u aanvullende informatie.

NB. Geef bij de start van de opdracht zo weinig mogelijk toelichting. Geef pas meer informatie na het uitvoeren van de introductieopdracht. Laat de leerlingen eerst zelf kijken en na(denken).

Op sommige vragen zijn meerdere antwoorden mogelijk.

Extra verwerking

Naast deel 1 en 2 vindt u op het docentenblad een (creatieve) verwerkingsopdracht. Deze opdracht neemt meer tijd in beslag en is bedoeld als verdieping van het thema.

Kerdoel

De geschiedenisbron van de maand voldoet aan Kerndoel 40:

De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken.

Reactie

Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze Bron van de maand? Laat het ons weten via carla@kampamersfoort.nl

Nationaal Monument
Kamp Amersfoort

HERINNERINGSCENTRUM
KAMP WESTERBORK

Introductie

- Bekijk de foto's en schrijf de eerste vijf woorden op die bij je opkomen.
- Waar denk je dat deze foto's over gaan? Leg je antwoord uit.
- Bedenk drie vragen die de foto's bij je oproepen.

Kijk en denkvragen

- Een van de beruchtste plekken in het kamp was een smal stuk grond met aan alle kanten prikkeldraad. De gevangenen noemden dit stuk grond de Rozentuin. Heb je enig idee waarom?
- Wat is prikkeldraad eigenlijk? Waarom zou dit draad zo heten?
- Welke plekken ken jij nog meer, waar prikkeldraad wordt gebruikt? Waarom wordt prikkeldraad gebruikt?
- In Kamp Amersfoort werd een tijd geleden een grote rol prikkeldraad gevonden, waarvan men vermoedde dat het in het kamp gebruikt was. Stukjes van dit prikkeldraad werden op een blokje hout bevestigd en verkocht. Wat vind jij daar van?

Bronvermelding: Archief Kamp Amersfoort

Deel 1

Introductie

- Bekijk de foto's en schrijf de eerste vijf woorden op die bij je opkomen.
- Waar denk je dat deze foto's over gaan? Leg je antwoord uit.
- Bedenk drie vragen die de foto's bij je oproepen.

Bespreek

Mogelijke vragen: Welke woorden kwamen er boven drijven? Waren er dezelfde woorden of juist verschillende? Hoe kan dat? Wat zie je op beide foto's? Inventariseer wat de leerlingen willen weten en zoek de antwoorden. (Onder andere op boven genoemde websites)

Informatie

Beide foto's zijn gemaakt bij Kamp Amersfoort. Op de linker foto zie je een stuk prikkeldraad dat om de wachttoren heen is gespannen. Op de andere foto zie je prikkeldraad in de rozentuin bij Kamp Amersfoort.

Deel 2

Kijk en denkvragen

- Een van de beruchtste plekken in het kamp was een smal stuk grond met aan alle kanten prikkeldraad. De gevangenen noemden dit stuk grond de Rozentuin. Heb je enig idee waarom?
Antwoord: De Rozentuin was een strafplaats waar gevangenen voor straf uren doodstil moesten blijven staan, of het nu vroom of zinderend heet was. Bewegen en praten was verboden. De naam rozentuin was een soort van spotnaam: de gevangenen stelden zich de punten van het prikkeldraad voor als rozen, een teken van hoop. Door de strafplaats rozentuin te noemen beeldden zij zich in, dat de punten van het prikkeldraad doornen van rozen waren en dat zij in een (denkbeeldige) rozentuin stonden.
- Wat is prikkeldraad eigenlijk? Waarom zou dit draad zo heten? *Antwoord: Prikkel draad (in vaktaal: punt draad) is een dubbele, in elkaar gedraaide metalen draad voorzien van twee korte in elkaar gedraaide spiralen metaal draad met elk twee scherpe punten.*

- c. Welke plekken ken jij waar prikkeldraad wordt gebruikt? Waarom wordt prikkeldraad gebruikt? Antwoord: Hier zijn meerdere antwoorden mogelijk. *Prikkeldraad is een makkelijke manier om een gebied af te bakenen. Om mensen of dieren binnen of buiten te sluiten.* Het kan zowel over *veiligheid, gevangenschap of uitsluiting gaan.*
- d. In Kamp Amersfoort werd een tijd geleden een grote rol prikkeldraad gevonden, waarvan men vermoedde dat het in het kamp gebruikt was. Stukjes van dit prikkeldraad werden op een blokje hout bevestigd en verkocht. Wat vind jij daar van? Antwoord: *Er kwam veel reactie op deze actie. Sommige mensen waren boos, zij vonden dat je door die blokjes te verkopen, winst maakte met het leed dat mensen is aangedaan. Anderen waren heel blij met de blokjes en kwamen uit heel Nederland naar het kamp om zo'n blokje te kopen. Kamp Amersfoort heeft de actie stilgezet.*

Deel 3

Verwerkingsopdracht Foto collage

Geef de leerlingen de gelegenheid om in de komende dagen een foto te maken van een plek waar prikkeldraad duidelijk zichtbaar aanwezig is. Iedere leerling levert tenminste één foto in. Maak van al die foto's samen een (digitale of papieren) collage. Bekijk met elkaar de collage en bespreek:

- e. Welke plekken ken jij nu waar prikkeldraad wordt gebruikt? Waarom is prikkeldraad hier gebruikt? Zou je liever voor of achter prikkeldraad zitten? Kun je van beide een voorbeeld aanwijzen?
- Schrijf een aantal opvallende uitspraken bij de collage.

Deel 4 Aanvullende informatie

Docentenblad

Kamp Amersfoort

Beide foto's zijn gemaakt bij Kamp Amersfoort. Na de oorlog is er op veel plaatsen in en rondom Kamp Amersfoort prikkeldraad terug gevonden. Op de linker foto zie je een stuk prikkeldraad dat om de wachttoren heen is gespannen. De wachttoren staat op precies dezelfde plek als waar hij tijdens WO II stond. Indertijd werd op die plek geen prikkeldraad gebruikt, nu wordt het bij de wachttoren gebruikt om te voorkomen dat bezoekers op de toren klimmen. Op de andere foto zie je prikkeldraad in de rozentuin bij Kamp Amersfoort. Dit is een symbolische weergave van hoe de rozentuin er indertijd uitzag. (Zie de foto hiervan als aparte bijlage).

Overall in het kamp was prikkeldraad te vinden. Het werd gebruikt als omheining, als afsluiting en natuurlijk om gevangenen op te sluiten. Om het gevangendeel van het kamp was dubbel prikkeldraad, terwijl er bij het bewakersdeel een enkele laag prikkeldraad was gespannen. Veel van het prikkeldraad moesten de gevangenen in de beginperiode (1941/42) zelf aanleggen. Overigens heeft er in Kamp Amersfoort nooit stroom op het prikkeldraad gestaan.

Prikkeldraad

Prikkeldraad (in vaktaal: *puntendraad*) is een dubbele, in elkaar gedraaide metalen draad voorzien van twee korte in elkaar gedraaide spiralen metaaldraad met elk twee scherpe punten, die elke ± 10 cm om de dubbele draad zijn gedraaid. Het prikkeldraad werd in 1873

uitgevonden door de Amerikaan Joseph F. Glidden en zorgde voor een doorbraak bij de intensieve veeteelt in de Verenigde Staten. Voorheen werden doornige struiken of bomen uit het prairiegebied gebruikt om voor het vee ondoordringbare heggen aan te leggen (Osagedoorn). Deze heggen konden echter niet verplaatst worden, prikkeldraad wel. Bovendien was het goedkoop.

Naar kamp Amersfoort?!

In het bezoekerscentrum van Kamp Amersfoort is een rol origineel prikkeldraad te vinden. U bent van harte welkom om het Kamp te bezoeken. Meer informatie hierover kunt u vinden op www.kampamersfoort.nl